

ZPRAVODAJ EUROREGIONU GLACENSIS 3/2013

Vítání pana starosty v obci

Vážení přátelé,

tak nám zase letos přišly Vánoce o týden dřív, soudě podle výzdoby v obchodech a reklamy se stromčkem a divočkám. Přiblížil se ten čas horečného úsilí a zvýšené aktivity. Jako bychom v těchto posledních dnech, které nás čekají, chtěli zvládnout to, co jsme úspěšně celý rok odkládali. A tak se honíme, štveme, jsme nervózní a podráždění, protože nám stále ještě něco „chybí“.

Taky intenzivně upíráme svůj zrak za horizont dění a věříme, že ten další rok bude lepší. Budeme se mít lépe, budeme šťastnější a zdravější. Očekáváme, jak dopadnou jednání

a jaká vlastně bude výsledná podoba třeba dotačních titulů a operačních programů (a i to se zde dozvíte). Zajímají nás věci, které jsou více méně nepodstatné, ale díky nim nenacházíme čas na věci krásné, které nás potěší a poučí. A proto bychom si v tom čase měli najít okamžiky a zajít se podívat třeba do Třebechovic pod Orebem, kde před několika týdny otevřeli nové muzeum betlémů. A u díla našich předků se zasnít. Zamyslet se, nad svými kroky a činy, a zda není lepší tento čas věnovat svým blízkým a přátelům, které neustále odsouváme s tím, že to oni pochopí. V tomto čase vánočním Vám přeji, abyste si našli to své vlastní kouzlo Vánoc a konec roku prožili v klidu a harmonii. Možná k tomu mohou přispět i slova Woody Allena „Chcete-li rozesmát boha, řekněte mu své plány na tři měsíce dopředu“.

Krásné a pozhnané Vánoce a hodně optimismu a síly do nového roku.

Miroslav Kocián

1. místopředseda české části Euroregionu Glacensis

Z Fondu mikroprojektů v Euroregionu Glacensis budou rozděleny poslední prostředky

Dne 15. 2. 2013 byl ukončen doposud poslední sběr mikroprojektů pro 11. zasedání Euroregionálního řídicího výboru, a tím došlo k pozastavení průběžného přijímání mikroprojektů. Většina schválených mikroprojektů již dokončila svou realizaci a žadatelé také předložili své vyúčtování. Vzhledem k úsporám z výběrových řízení a z důvodů některých dílčích neuznatelných výdajů dochází k úsporám, které budou dodatečně rozděleny mezi nové žadatele.

Proto dochází k obnovení příjmu žádostí a vyhlášení dodatečného sběru mikroprojektů.

Euroregion Glacensis jako Správce Fondu mikroprojektů oznamuje vyhlášení dodatečné 12. výzvy k předkládání projektových žádostí. Sběr bude ukončen v termínu do 14. 2. 2014 do 12.00 hodin.

Dodatečná výzva má následující omezení:

- S ohledem na omezenou alokaci finančních prostředků je stanoven limit na předložení 1 projektové žádosti za daný subjekt žadatele (jedno IČO jedna žádost). Každý žadatel tak smí předložit k evidenci pouze jeden projektový záměr. Tento žadatel však smí vystupovat jako partner při předložení zrcadlového nebo samostatně realizovaného mikroprojektu jiného žadatele.
- Vzhledem k blížícímu se konci programovacího období je stanovena omezená doba realizace mikroprojektů, která je stanovena max. do 31. 3. 2015. Předložené projektové žádosti na mikroprojekty do 12. výzvy musí respektovat tento závazný nejzazší termín ukončení realizace.

- V rámci 12. dodatečné výzvy budou rozděleny veškeré finanční prostředky z Fondu a sestaven tzv. seznam náhradních mikroprojektů, které získají smlouvu o poskytnutí dotace až po získání dalších úspor ve Fondu. Na tyto mikroprojekty se nebude vztahovat podmínka ukončení doby realizace do 31. 3. 2015 a z důvodu pozdějšího uzavření smlouvy bude Správcem umožněno posunutí harmonogramu ukončení daného mikroprojektu.

Z důvodu stanovení těchto omezujících podmínek Správce Fondu doporučuje uskutečnění konzultací svých projektových záměrů na sekretariátu FMP. Podrobné podmínky jsou na www.euro-glacensis.cz

Vydává Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska - Euroregion Glacensis, Panská 1492, 516 01 Rychnov nad Kněžnou, Česká republika
ve spolupráci se Stowarzyszeniem Gmin Polskich Euroregionu Glacensis, Łukasiewicza 4a/2, 57-300 Kłodzko, Polsko

Registrováno MK ČR E 16575

Redakce pro českou část: tel.: 00420 494 531 054, e-mail: info@euro-glacensis.cz, www.euro-glacensis.cz

Redakce pro polskou část: tel.: 0048 74 86 771 30, e-mail: biuro@eg.ng.pl, www.euroregion-glacensis.ng.pl

Grafický design a předtisková příprava: Miloš Kaválek. Tisk: Integraf, s.r.o. Náchod

Vítězem pátého ročníku soutěže ERA Starosta roku se stala obec z Královéhradeckého kraje

Obec Podbřezí na Rychnovsku má nejlepšího starostu v České republice. Antonín Novotný totiž získal titul ERA Starosta roku 2013 v pátém ročníku této soutěže. Ze 77 nominovaných osobností, stojících v čele obcí do 2000 obyvatel, postoupil nejprve mezi pět finalistů a poté s převahou zvítězil.

Titul a šek na 250 tisíc korun pro svou obec sice převzal 22. října 2013 v pražské Malostranské besedě, oslavy

vítězství ale vyvrcholily v pátek 1. listopadu přímo v obci Podbřezí. Oslavit vítězství svého starosty přišli na dvě stovky obyvatel obce Podbřezí. Svému starostovi přišli poblahopřát jeho sousedé a přátelé, členové místních spolků, zástupci kraje i členové zastupitelstva. Nechyběli ani zástupci organizátorů soutěže, tedy Nadace VIA a ERY, kteří Antonínovi Novotnému předali Rychtářské právo, tradiční symbol starostenského úřadu.

Antonín Novotný je starostou obce Podbřezí od roku 1994. Za téměř 20 let ve funkci se mu podařilo rozvinout malou obec na úroveň moderního maloměsta, ve kterém se daří komunitnímu životu. Pro své obyvatele je vzorem i v péči o rodinu. Sám vychoval osm vlastních dětí a těší se z více než dvaceti vnoučat. Na svém starostovi občané oceňují jeho široký záběr a zájem o stabilní vedení obce, schopnost naslouchat a porozumět názorům ostatních, obrovskou pílí a pracovitostí, pokoru i hrdost na svou obec.

GRATULUJEME

Hlavní aktéři česko-polské spolupráce zasedali v Rychnově nad Kněžnou

Do Rychnova nad Kněžnou, které je zároveň sídlem české části Euroregionu Glacensis, se na tři dny přesunulo hlavní dění česko-polské spolupráce. Dne 4. 11. 2013 zasedaly česko-polské euroregiony ve věci tvorby Analýzy systémových problémů bránících rozvoji přeshraniční spolupráce. Jedná se o zmapování systémových problémů a odlišností v zákonných nařízeních v obou státech, které brání dalšímu rozvoji spolupráce. Následující den 5. 11. 2013 proběhlo 12. zasedání Monitorovacího výboru OP přeshraniční spolupráce ČR-PR 2007 - 2013. Na tomto zasedání se mimo jiné rozhodovalo o předložených projektech v oblastech podpory 2.1 (podnikání) a 3.2 (volnočasové

aktivity). Členové MV doporučili 9 žádostí k financování a dalších 10 žádostí jako náhradní projekty - přehled těchto projektů najdete na www.cz-pl.eu. Monitorovací výbor také rozhodl, že do 31. 1. 2014 budou přijímány nové žádosti v oblasti podpory 2.2 - Podpora rozvoje cestovního ruchu. Vzhledem k malému objemu prostředků a krátké době realizace jsou očekávány menší projekty s dotací do 300 tis. €. Poslední den společného zasedání byl věnován přípravě programu na období 2014 - 2020. Očekáváme, že v první polovině roku 2014 bude již jasné, které oblasti budou v následujících letech podporovány z přeshraničního programu a za jakých podmínek.

Budoucnost evropské územní spolupráce

Vyjednávání o budoucí kohezní politice se blíží do finále

Maraton vyjednávání o pravidlech čerpání budoucích evropských fondů se pomalu blíží ke konci. Evropským institucím v Bruselu se pomalu, ale jistě daří nalézt kompromis ve většině hlavních oblastí legislativy včetně výše evropského rozpočtu v následujících sedmi letech.

Více než 20 miliard euro pro Ěskou republiku

Na konci června 2013 bylo dosaženo politické shody mezi Evropským parlamentem a Radou nad příštím víceletým finančním rámcem. Výdaje zůstaly ve výši stanovené na setkání členských států v únoru, tj. ve výši 960 mld. eur a 37 mld. eur na mimorozpočtové nástroje (v cenách 2011), tj. Evropský rozvojový fond, Globalizační fond, Fond solidarity a nástroje flexibility.

Evropský parlament přijal počátkem července rezoluci podporující tuto dohodu, ovšem podporu podmínil splněním podmínky, že příslušná legislativa, která na finanční rámec navazuje, musí být taktéž politicky podpořena, a také že se vyřeší stávající problémy s nedostatkem prostředků v letošním roce. Druhou podmínku splnila Rada ECOFIN o pár dní později přijetím rozhodnutí navýšit rozpočet pro rok 2013 o 7,3 mld. eur na pokrytí neočekávaných výdajů.

Česká republika touto dohodou získá v kohezní politice více jak 20,5 mld. eur v cenách 2011 (tzn. 23 mld. eur v běžných cenách). ČR se tak na základě výsledků vyjednávání na Evropské radě posunula mezi prvních pět států s nejvyšší alokací kohezní politiky na obyvatele.

Mezi rozhodnutí spadající pod víceletý finanční rámec patří také zachování míry spolufinancování projektů pro méně rozvinuté regiony ve výši 85 %, uznatelnost DPH u kohezních projektů a zavedení pravidla N+3 pro všechny fondy a všechny státy EU.

Snaha nastavit jednodušší pravidla

Mezi hlavní principy nových sektorových nařízení patří větší zaměření evropských fondů na **vybrané investice a priority** - konkrétně pak na výzkum a inovace, na podporu malých a středních podniků, na podporu energetickým opatřením a řešení dopadů změn klimatu (tzv. nízkouhlíková ekonomika), na větší roli finančních nástrojů (snaha o zvýše-

ní soukromých investic), v případě měkkých projektů pak na vzdělávání, trh práce, chudobu a na podporu veřejné správy. Podíl měkkých projektů (financovaných Evropským sociálním fondem) na celkové alokaci bude nejméně 23,1 %, avšak nesmí být nižší než alokace v současném období.

Více než doposud by mělo docházet k aplikaci **integrativního přístupu** - vyhnout se byrokracii a administrativnímu přístupu, zaměření na střednědobé strategie a na základě analýz stanovení potřebnosti investic; hledání vazeb mezi fondy a ostatními zdroji financování z EU.

Všechny fondy, které obecně nařízení pokrývá (EFRR, ESF, Kf, EZFRV a ENRF), mají společný název Evropské strukturální a investiční fondy (ESIF). Samostatně se o EFRR a ESF hovoří jako o strukturálních fondech.

Státy budou nově připravovat tzv. **Partnerské dohody**, které připraví ve spolupráci se všemi zainteresovanými partnery a budou o nich vyjednávat s Evropskou komisí.

Operační programy mají být Komisi předloženy do tří měsíců po předložení Partnerské dohody. V jednom OP bude možné využít 10 % flexibilitu mezi fondy ERDF/CF a ESF. Pro schválení OP musí členský stát splnit soubor předběžných podmínek (ex-ante kondicionalit).

Přípravou Dohody a jejím vyjednáváním s EK je v České republice usnesením vlády č. 650/2011 a č. 867/2012 pověřeno ministerstvo pro místní rozvoj. Zpracování Dohody začalo na podzim roku 2012. V březnu 2013 dala EK první stanovisko k Dohodě a 12. června vzala Dohodu na vědomí vláda. MMR poskytlo 14. června 2013 návrh Dohody Evropské komisi, ta požádala o doplnění některých částí, takže upravená Dohoda byla EK zaslána v polovině července. EK se k Dohodě vyjádřila v polovině října 2013. Konečná verze Dohody bude k dispozici počátkem příštího roku.

Dle Komise musí ČR před začátkem příštího programovacího období:

- mít hotovou vnitrostátní nebo regionální strategii pro výzkum a inovace pro inteligentní specializaci,
- mít hotovou komplexní vnitrostátní strategii pro dopravu,
- mít připravena opatření k provedení iniciativy „Small Business Act“,
- provádět *acquis* EU v oblasti ochrany životního prostředí,
- mít existenci strategie pro posílení účinnosti správy, včetně přijetí zákona o veřejné službě odpovídající evropským normám,
- mít vnitrostátní/regionální strategii k zvýšení kvality terciárního vzdělávání,
- mít víceletý národní strategický plán pro akvakulturu a rozvoj a mít vnitrostátní správní kapacity pro sběr údajů o tomto odvětví.

Míry spolufinancování činí 85 % u méně vyspělých regionů (ČR mimo Prahu), 80 % - přechodové regiony (ne v ČR), 50 % více rozvinuté regiony (Praha); 85 % na Evropskou územní spolupráci (přeshraniční, regionální a nadnárodní); 85 % kohezní fond. Pokud se investuje prostřednictvím komunitně vedeného místního rozvoje, ITI nebo SAP, lze spolufinancování navýšit o 10 %.

Pravidla posilují **princip partnerství** - nařízení vyčleňují místní a regionální samosprávy a stanoví členskými státy

povinnost uzavřít s nimi partnerství. Komise přijme delegovaným aktem Evropský kodex partnerství, kterým stanoví, jakým způsobem mají členské státy princip partnerství aplikovat. Komise bude mít za povinnost jednou ročně konzultovat evropské zástupce partnerů a zprávu z této konzultace předložit Radě a EP.

Podporu z fondů bude nutné vrátit (ve výši odpovídající proporcčně době, po kterou nejsou podmínky splněny) v případě, že podporu dostane podnik, který během 5 let po ukončení operace přestane produkci vyrábět, nebo ji přesune mimo oblast programu. Pokud podnik přesune svou aktivitu mimo EU, prodlužuje se lhůta, po kterou by musel podporu vrátit, na 10 let.

Ke **zjednodušení kontrol** má dojít tím, že u operací do 200 tis. eur u EFRR a u KF a do 150 tis. eur u ESF se nebude provádět více než jeden audit buď Komisí, nebo auditním orgánem. U operací větších nemá docházet k více než jedné kontrole buď Komisí, nebo auditním orgánem za rok. Navíc nemá dojít ke kontrole v případě, že v daném roce již kontrolu prováděl Evropský účetní dvůr a za předpokladu, že výstupy této kontroly může Komise použít pro splnění vlastních úkolů.

Zavádí se tzv. **společný akční plán** - nástroj pro lepší aplikaci Evropského sociálního fondu. Má být zaměřen na výsledky se zjednodušeným systémem vykazování nákladů (prostřednictvím jednorázových plateb nebo jednotkových nákladů cen). Zacílen bude na geografické území nebo na cílovou skupinu a má se realizovat prostřednictvím akčního plánu. Řízený má být jak monitorovacím výborem, tak řídicím výborem. V podmínkách České republiky by např. mohlo jít o projekt na podporu zaměstnanosti zaměřený na určité skupiny lidí - např. mládež, který by realizovaly úřady práce a kde by se vykazovaly náklady jednotkově. Taktéž by šlo projekt realizovat v oblasti sociálního začleňování (např. projekt zaměřený geograficky na vyloučené oblasti).

Nově je podporován také tzv. **komunitně vedený místní rozvoj** (KVMR) - možnost financovat místní akční skupiny pod tímto štítkem ze všech ESIF. Hlavní odpovědnost za tuto metodu bude stále ležet na Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova (EZFRV), kde bude probíhat financování prostřednictvím metody LEADER; ostatní fondy budou doplňkové. Doposud ČR nepočítá s možností, že by CLLD financoval jako hlavní jiný fond než EZFRV.

Mezi další **informační aspekty** nových nařízení patří povinnost připravit zveřejnění na stránkách generálních ředitelství EK manuál pro příjemce k využití fondů obecného nařízení a k využití nástrojů na unijní úrovni. Členské státy mají zajistit jednu webovou stránku nebo portál s informacemi o všech operačních programech a s přístupem k nim, včetně informací o načasování výzev a případných konzultačních procesech. Členské státy budou také zveřejňovat výroční a finální zprávy programů a jejich syntézy mají být zpřístupněny občanům.

Evropský fond pro regionální rozvoj (včetně projektů Evropské územní spolupráce)

Z hlediska realizace projektů financovaných z Evropského fondu pro regionální rozvoj je klíčové:

- koncentrace zdrojů na 4 tematické cíle, alespoň dva z nich musí být na vědu, výzkum a inovace, informač-

ní a komunikační technologie, malé a střední podniky a nízkouhlíkovou ekonomiku; tyto 4 tematické cíle mají mít alokováno 80 % celého EFRR,

- umožnění podpory infrastruktury turismu malého rozsahu a kultury (odůvodněné případy); taktéž podpora kulturního a kreativního průmyslu a e-kultury,
- zákaz pro investice do letišť, pokud nesouvisí s ochranou životního prostředí, a to i u TEN-T (nicméně povoluje Kohezní fond),
- velké podniky a MSP - ano pro energeticky úsporná opatření,
- podpora městské mobility,
- podpora vodohospodářství i nad rámec *acquis*,
- městská obnova a obnova upadajících území,
- podpora opatření řešících znečištění vzduchu a snížení hluku,
- rozvoj a obnova železničních systémů,
- podpora chytrého skladování energií a distribučních systémů,
- podpora sociálních, kulturních a rekreačních zařízení na podporu sociálního začleňování,
- podpora sociální regenerace deprivovaných území.

Nově je specifikována tzv. **městská dimenze**, na kterou má být směřováno 5 % EFRR. Delegace pravomocí by měla být alespoň ve formě možnosti vybírat projekty města, resp. využít globální granty na úrovni měst. Vyčleněných 5 % může jít jak přes ITI nebo specifickou prioritní osou v operačním programu nebo specifickým OP. V dohodě o partnerství nemusí existovat seznam měst, ale stačí kritéria výběru měst podporovaných ITI.

Komise bude očekávat zvláštní odůvodnění, pokud jde o užitečnost investic do:

- podpory sportovní infrastruktury,
- výstavby nových a rozšíření stávajících nemocnic,
- investic do místních komunikací,
- infrastruktury v oblasti všeobecného vzdělávání,
- investice do kultury lze podpořit v rámci integrovaných plánů hospodářského rozvoje a nebo rozvoje cestovního ruchu (komerční turistická zařízení, jako jsou hotely, volnočasová a lázeňská zařízení, by měla být financována ze soukromých finančních prostředků),
- základní veřejná turistická infrastruktura, informace, přeshraniční spolupráce, malá zařízení, agroturistika atd. představují na druhou stranu v některých oblastech potenciálně zdůvodnitelné využití fondů SSR, například jako prostředek diverzifikace a využití ekonomického potenciálu venkovských oblastí.

Fond soudržnosti

Kohezní fond bude již tradičně podporovat velké environmentální a dopravní projekty ve stejných oblastech jako podporuje EFRR. Zahrnuty budou i strategie ke snížení uhlíku ve městech, obnova měst, multimodální a udržitelná městská doprava a kogenerační zařízení na teplo a energii. Navíc budou umožněny investice do bydlení v případě, že půjde o úspory energie a podporu obnovitelných zdrojů energie. Kohezní fond by měl otevřít dveře investicím do infrastruktury letišť mimo životní prostředí, EFRR do infrastruktury letišť zaměřené na ochranu životního prostředí.

Ing. Oldřich Vlasák
místopředseda Evropského parlamentu

Významné konference na

Deset let spolupráce mezi Královéhradeckým krajem a Dolnoslezským vojvodstvím

V letošním roce uplynulo deset let od spolupráce mezi Královéhradeckým krajem a Dolnoslezským vojvodstvím. U příležitosti výročí podpisu partnerské smlouvy byla v rámci projektu spolufinancovaného z prostředků ERDF prostřednictvím Euroregionu Glacensis ve dnech 16. - 17. října 2013 uspořádána dvoudenní konference. První den setkání byl zahájen v Polsku na zámku Książ a druhý den pokračovalo jednání na české straně v Náchodě. Konference byla především zaměřena na zhodnocení uplynulých deseti let úspěšné spolupráce a na hledání dalších možností posílení přeshraniční spolupráce mezi partnery.

Partnerská smlouva mezi Královéhradeckým krajem a Dolnoslezským vojvodstvím byla podepsána dne 16. října 2003 na zámku Książ u Walbrzychu.

Dolnoslezské vojvodství je vzhledem ke společné hranici s Královéhradeckým krajem strategickým partnerským regionem. Vzájemná spolupráce patří jednoznačně k nejintenzivnější a nejrozsáhlejší. Je to dáno geografickou i jazykovou blízkostí a skutečností, že se oba regiony potý-

kají s podobnými problémy. Je tedy logické, že prioritní okruhy spolupráce byly vytyčeny v oblasti ekonomické, dopravní, cestovního ruchu a v oblasti kulturní.

Spolupráce je víceúrovňová a je do ní aktivně zapojeno více subjektů, nejen Královéhradecký kraj. Univerzita Hradec Králové se stala wrocławskou partnerskou univerzitou, město Hradec Králové má uzavřenou partnerskou dohodu s městem Wrocław a i s druhým nejdůležitějším centrem regionu městem Walbrzych. Dále existuje řada uzavřených partnerských dohod mezi obcemi na obou stranách. Dále v kraji fungují různé neziskové společnosti a sdružení, zaměřující se na spolupráci s polským sousedem, sdružení obcí a měst Euroregion Glacensis, místní akční skupiny, svazky obcí apod. Nezbytné je rovněž zmínit dobrou spolupráci při čerpání finančních prostředků z Operačního programu ČR-Polsko, v rámci něhož probíhá několik společných projektů, např. Strategie integrované spolupráce Česko-polského příhraničí a Česko-polský inovační portál.

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Tento projekt je spolufinancován z prostředků ERDF prostřednictvím Euroregionu Glacensis.

Karpatsko – alpské fórum Rzeszów

Sekretář Euroregionu Glacensis Jaroslav Štefek se ve dnech 6. - 8. září 2013 účastnil v polském Rzeszówě Karpatsko – alpského fóra, které bylo zaměřeno na spolupráci horských oblastí Karpat a Alp. Jednalo se již o druhý ročník hospodářské výstavy spojené s významnou konferencí, která je zaměřena na rozvoj regionů. Fórum je financováno prostřednictvím Švýcarských fondů. Několika diskusních panelů

se zúčastnily významné osobnosti evropského formátu, jako např. Jens Gabbe, předseda poradní rady Asociace evropských příhraničních regionů, zástupci parlamentů, ambasad, Evropské komise a dalších významných institucí. Na výstavních plochách se prezentovaly jednotlivé regiony a města, převážně z Polska, Slovenska, Ukrajiny a Švýcarska. Nabídka z oblasti cestovního ruchu byla doplněna prezentací regionálních produktů a potravin. Během večerního

česko-polském pohraničí

programu proběhlo slavnostní předávání cen spojené s udělováním certifikátů pro potravinářské výrobky „Agro Polska“. Jedná se o podobné ocenění kvality potravin, jako je například známá značka „Klasa“. Další ocenění byla udělena významným osobnostem z Euroregionu Karpaty za jejich dlouholetý přínos při budování přeshraniční spolupráce, vše v rámci výročí 15 let činnosti Euroregionu Karpaty.

„Pozvání na diskusní panel s názvem „Místní a nadnárodní iniciativy pro územní spolupráci v Alpách a Karpatech“ bylo pro mě příjemné a zároveň zavazující, protože dochází ke konfrontaci názorů z různých regionů. Přeshraniční spolupráce na území Karpat a Alp může znít pro náš region jako zdánlivě okrajové téma, protože naše horské příhraniční oblasti zdaleka nedosahují rozměrů těchto velehor. Opak byl ale pravdou. Systémové řešení rozvoje cestov-

ního ruchu prostřednictvím produktu „rozhledny“, který v našem euroregionu zavádíme, se těšil zájmu a uznání a byl dobrým tématem pro diskusi. Dalším výrazným tématem, jež bylo možné prezentovat, byl systémový přístup vytváření nových přeshraničních partnerství, který je řešen na česko-polské hranici velice dobře,“ dodal ke své účasti na fóru sekretář Euroregionu Glacensis Jaroslav Štefek.

Mezinárodní česko-polská v děká konference v Polanici o identitě pohraničních regionů

V krásném kladském lázeňském městě Polanica se ve dnech 24. - 25. října 2013 konala mezinárodní česko-polská odborná konference *Regionální identita v pohraničních regionech na příkladě kladské oblasti / Tożsamość regionalna w regionach pogranicznych na przykładzie Ziemi Kłodzkiej*.

Konference se uskutečnila jako výstup mezinárodního vědecko-výzkumného projektu PL.3.22/3.1.00/12.03425 *Síťová spolupráce v Euroregionu Glacensis*, který byl udělen Euroregionu Glacensis pro léta 2013-2015. Projekt je založen na spolupráci polských a českých vědců z oboru společenských věd a je zaměřen na podrobnější prozkoumání regionu jako významné stavební jednotky státu a dále jeho identity, podmínek a způsobu jeho vytváření. Základem je oblast Kladsko/Ziemia Kłodzka a přilehlé regiony v česko-polském pohraničí.

Dvoudenní mezinárodní konference se zaměřila na problematiku regionu v jeho širších souvislostech historických, geografických, společenských a kulturních. Zúčastnili se jí geografové, historici, kulturologové z českých a polských univerzit, z Historického ústavu Akademie věd ČR v Praze v čele s jeho ředitelkou prof. PhDr. Evou Semotanovou, DrSc. a z českých výzkumných center a polských muzeí a kulturních institucí. V rámci konference se diskutovalo rovněž o problematice učebnic, které by měly přispět k formování regionální identity ve školách a současně zlepšovat povědomí žáka o svém sou-

sedovi za hranicemi. Dále byla projednána podoba prvního dílu *Slovníku obcí kladské oblasti*, obsahující polské, české, německé a latinské názvy existujících i zaniklých obcí kladského okresu. Kromě toho byla na konferenci prezentována publikace *Kladsko. Historie regionu*, Hradec Králové - Wrocław - Praha - Kłodzko 2012, připravená v předchozích letech kolektivem českých a polských vědců pod vedením Ondřeje Felcmana a Ryszarda Gladkiewicze jako výsledek dlouhodobé spolupráce na výzkumu dějin kladské oblasti. Oba vědci jsou také jako spoluvůdci nového projektu jeho koordinátory.

Konference potvrdila oprávněnost vize koordinátorů projektu o nezbytnosti rozšířit předchozí historické výzkumy a propojit je s bádáním historických geografů, sociologů a kulturologů a v budoucnu i dalších vědců z řad společenských disciplín. Část příspěvků přednesených na konferenci bude vydána v recenzovaných periodikách *Historická geografie* a *Východočeské listy historické*, část vyjde v samostatném sborníku.

Příští konference, která se bude opět konat na území Kladska na podzim příštího roku, připomene tematiku polsko-českého pohraničí v desetiletém období členství obou států v EU a perspektivy jeho rozvoje, a to opět se zdůrazněním zkušeností z kladské oblasti.

Třebechovické muzeum betlémů a jeho projekty: „Betlémy v pohraničí. Hledání Proboštovy a Wittigovy inspirace“ a „Po stopách betlémáka Josefa Probošta“

Ve čtvrtek 5. září 2013 proběhlo slavnostní otevření nové budovy Třebechovického muzea betlémů a zároveň otevření výstavy s názvem „**Betlémy nám vypráví vánoční příběh**“, kterého se zúčastnila řada významných osobností společenského i betlemářského života.

Otevřením nové budovy muzea byl po dvou letech opět zpřístupněn Třebechovický Proboštův betlém. Ten prošel po dobu uzavření muzea díky finanční podpoře ministerstva kultury,

Královéhradeckého kraje a Města Třebechovice pod Orebem dílčím restaurátorským zásahem. V letech 2012-2013 tak byly zprovozněny čtyři pásy a mechanismus kukačky. Betlém si mohou návštěvníci nově prohlédnout ze všech stran.

Otevřením muzea však práce na ostatních projektech nekončí. Přípravovanými projekty jsou: **adventní výstava**, pořádaná ve spolupráci muzea a Českého sdružení přátel betlémů (30. 11. 2013 - 2. 2. 2014), na které bude představena bohatá betlemářská tradice jednotlivých oblastí České republiky. Dále pak Třebechovické muzeum betlémů pokračuje za spolupráce dalších odborníků na shromažďování dat pro projekt podpořený Ministerstvem kultury ČR - Databáze betlémů České republiky.

Jednou z nejvýznamnějších akcí připravovaných třebechovickým muzeem na advent 2013 je otevření výstavy „**Betlémy v pohraničí. Hledání Proboštovy a Wittigovy inspirace**“ a konference, které shrnou dosavadní badatelskou činnost muzea o historii betlému Longina Wittiga v polských Vambeřicích a betlému Josefa Probošta v českých Třebechovicích.

Již v roce 2011 bylo díky restaurátorskému průzkumu národní kulturní památky Třebechovického betlému odstartováno další bádání po inspiracích jeho tvůrců. Během dosavadní badatelské a dokumentační činnosti zaměřené na betlémy v Třebechovicích

kém muzeu betlémů a Muzeu betlémů v polských Vambeřích byla zjištěna řada shodných rysů u betlémů a u výjevů ve vambeřické Bazilice. Tento badatelský zápal nakonec vyústil v sestavení projektu česko-polské spolupráce **„Betlémy v pohraničí. Hledání Proboštiny a Wittigovy inspirace“**, který finančně podpořil Euroregion Glacensis. Do projektu byly zařazeny: pracovní setkání, dvě konference, výstava v nové budově třebechovického muzea a tisk propagačních materiálů informujících o historii a památkách obou partnerských měst – Třebechovic a Radkova.

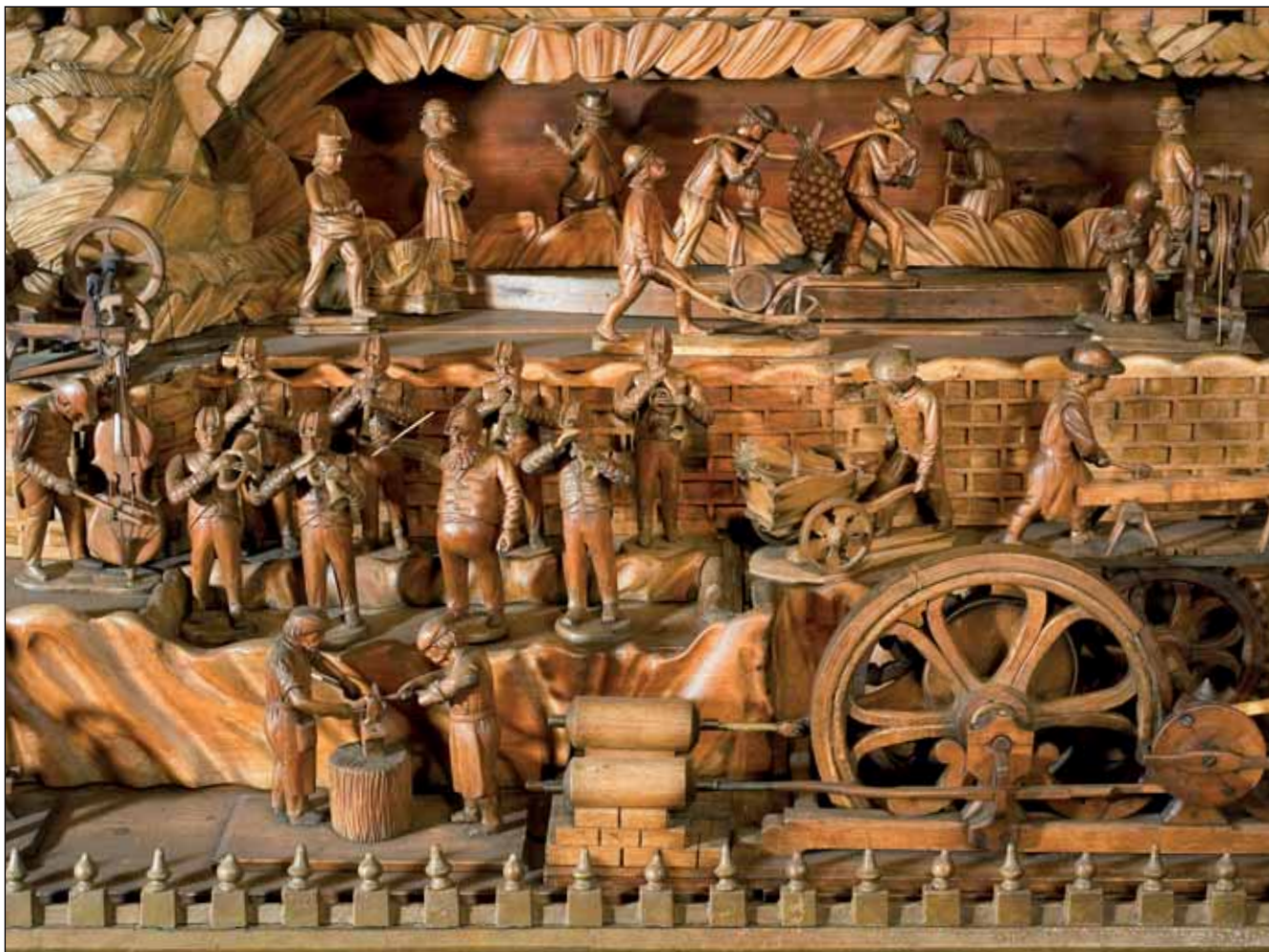
Přípravě výstavy a konferencí předcházela pracovní setkání zaměřená na návštěvu archivů, pamětníků, sběru dochovaných dokumentů a porovnání dosavadních poznatků s poznatky novými, jako např. náčrty Josefa Probošty přímo na Třebechovickém Proboštově betlémě objevené při restaurátorském průzkumu v r. 2011. Odborníkům-historikům, etnografům, betlémářům byly tyto poznatky prezentovány na dvou konferencích pořádaných v Třebechovickém muzeu betlémů: první

konference proběhla dne 12. listopadu 2013 a byla na ní představena stručně historie obou měst a jejich kulturní život, jak probíhal v době vzniku obou betlémů, jaké bylo dění v té době, porovnání výtvarné koncepce. Do programu byly zařazeny medailonky obou tvůrců, porovnání mechanik.

Druhá konference, která proběhne 9. prosince 2013 v Třebechovickém muzeu betlémů, představí vzájemnou inspiraci obou autorů, porovnání výtvarné koncepce s dalšími dobovými autory, vzájemné inspirace a vliv na další vývoj tvorby mechanických betlémů ve střední Evropě.

Souběžně s projektem „Betlémy v pohraničí. Hledání Proboštiny a Wittigovy inspirace“ probíhá projekt **„Po stopách betlémáka Josefa Probošty“**. Projekt je zaměřen na zlepšení orientace návštěvníka v samotných Třebechovicích a snahu ukázat místa, kde Probošt žil či se inspiroval.

V rámci projektu se v současné době realizují vstupní uvítací cedule u vjezdu do Třebechovic, mapa Třebechovic **„Po stopách betlémáka Josefa Probošty“** s vyznačenými místy Proboštiny inspirace a také kniha o Proboštově betlémě v různých jazykových mutacích.

Mikroprojekt „Literární inspirace“

Mikroprojekt „Literární inspirace“ realizovala partnerská města, která spolupracují již od roku 1994 - Świdnica a Police nad Metují. Realizace projektu probíhala od února do června 2012. Jeho obsahem bylo uskutečnění společných literárních akcí pořádaných komplementárně v obou městech Městskou veřejnou knihovnou ve Świdnici a Městskou knihovnou v Polici nad Metují (koordinátoři - Adriana Miara a Věra Plachtová) za účasti Základní školy č. 105 ve Świdnici (vedoucí mládeže byla Beata Wilczewska) a Základní školy z Police nad Metují (vedoucí mládeže z Police byla Vilma Scholzová). Projekt přispěl k rozvíjení spolupráce mezi společnostmi obou měst a rozšířil kulturní nabídku příhraničního regionu. Hlavní aktivitou projektu byla prezentace polské a české literární tvorby prostřednictvím řady interdisciplinárních aktivit, seznámení se s mnoha formami literární tvorby, hodnotnou literaturou za účasti významných spisovatelů, ilustrátorů, odborníků v této oblasti kultury. V rámci projektu se konaly literární výtvarné dílny, výstavy a různé další akce propagující literaturu a čtenářství.

Na dílny byly jako lektorky pozvány spisovatelka Beata Ostrowicka a ilustrátorka knížek Joanna Zagner-Kołat. Během setkání se mládež ze Świdnice a Police nad Metují seznámila s historií, kulturou a památkami obou měst. Moderátoři dílen společně s účastníky zpracovali zajímavý literární příběh založený na polsko-české tradici a kultuře. Výsledkem společné práce je vydaná knížka (v češtině a polštině) „Anička a Antek na stopě ztracených figurek“. Knižka je netypickým průvodcem po historii, kultuře a tradici. Dvojazyčný, dvoustranný, úžasný příběh o osudech dvojice mladých lidí - Aničky a Antka a kamenných figurek - Ruperta a Emy.

V rámci projektu vznikly i výstavy:

- **„Literární inspirace“** - věnovaná dvaceti polským a českým spisovatelům, jedná se o dvojazyčnou výstavu, kterou lze zhlédnout paralelně v Polici i ve Świdnici.
- **Výstava** připravená vedoucí mládeže ze Základní školy č. 105 ve Świdnici Beatou Wilczewskou - věnovaná průběhu přípravy knihy během všech setkání.
- **Výstava v nově dlaním** - prezentující výtvarné práce, které jsou zveřejněny v knižce.
- **Výstava** prezentující práci moderátorek Beaty Ostrowické a Joanny Zagner-Kołat.

Doplněním projektu pro vzájemné seznámení, zachování kontinuity kontaktů a výměny zkušeností byly stáže knihovníků - polských v Polici a českých ve Świdnici.

Slavnostní ukončení „Literárních inspirací“, kde byl prezentován výsledek společné práce na dílnách - kniha „Anička a Antek na stopě ztracených figurek“, pak proběhlo v knihovnách na obou stranách polsko-české hranice.

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Tento projekt je spolufinancován z prostředků ERDF prostřednictvím Euroregionu Glacensis.

Přeshraničení propagace Kladské pevnosti a Náchoda

Cílem projektu je zvýšení informovanosti o polsko-českém příhraničí (Kłodzku, zejména Kladské pevnosti, Náchodě) a zkvalitnění služeb cestovního ruchu v turistických objektech. S ohledem na polohu města v centru regionu, u křižovatky turistických tras Kladského regionu a mezinárodních tras se počet návštěvníků města a pevnosti stále zvyšuje. Chybějící vícejazyčné značky a materiály neumožňovaly postačující využití obrovského potenciálu Kladské pevnosti. S cílem zkvalitnění služeb pro turisty byly v rámci projektu připraveny vícejazyčné materiály (brožura o Kłodzku a Náchodě - využívána k propagaci mimo jiné na veletržních akcích, během akcí u českého partnera, mapa/plán pevnosti - zpřístupňována turistům během prohlídky objektu), vícejazyčné směrovky a informační tabule s popisy objektů pevnosti a propagační předměty související s Kladskou pevností.

Díky materiálům vzniklým v projektu mají občané a turisté možnost zvýšit své znalosti o příhraničí a samotní občané se mohou dozvědět více o svém partnerském městě.

Společná brožura o Kłodzku a Náchodě seznamuje občany s turistickými zajímavostmi obou měst a vybízí k návštěvě Kladské pevnosti.

Mapa poskytovaná v pevnosti velmi usnadňuje prohlídku objektu, zejména zahraničním návštěvníkům. **Vícejazyčné tabule** významně zlepšují a zkvalitňují služby pro tuzemské a zahraniční turisty, usnadňují prohlídku Kladské pevnosti a umožňují seznámení s její historií a objekty, které k ní patří.

Všechny aktivity realizované v rámci projektu zvětšují okruh příjemců této nabídky, zvyšují konkurenceschopnost regionu a zmírňují jeho periferní charakter. Materiály jsou distribuovány na obou stranách hranice, díky čemuž je možné oslovit větší počet potenciálních příjemců. Tato vzájemná výměna informací umožňuje společnou propagaci regionů, což znamená lepší poznání sousedů a vytváření základů pro další spolupráci.

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Tento projekt je spolufinancován z prostředků ERDF prostřednictvím Euroregionu Glacensis.

Partnerská města Pieszyce a Nová Paka

Obec Pieszyce podepsala 2. 8. 2011 smlouvu o dotaci na projekt „Platforma rozvoje cestovního ruchu“. Smlouva má č. PL.3.22/3.3.02/11.02368165, projektovým partnerem bylo Město Nová Paka.

Celkové výdaje: 32 540,39 eur
Dotace z ERDF: 26 637,22 eur
Dotace ze státního rozpočtu: 3 133,80 eur

Partnerská města Pieszyce a Nová Paka spolupracují již několik let. Vzájemně si vyměňují zkušenosti. Obě města jsou srovnatelná z hlediska počtu obyvatel. Pieszyce čelí problému hmotné nouze občanů a velké nezaměstnanosti. Na území obou měst se nacházejí výjimečné, jedinečné turistické zajímavosti. Český ráj a Soví hory s rezervací netopýrů. V rámci projektu byla připravena profesionální turistická nabídka, kterou se obě města společně prezentovaly na Mezinárodních veletrzích cestovního ruchu ve Vratislavi (3.-5. 2. 2012) a v Brně (11.-13. 1. 2012).

Vznikl film o obou městech, který prezentuje turistický potenciál a neopakovatelnou krajinu těchto oblastí. V multimediální prezentaci jsou představovány informace o akcích pořádaných v jednotlivých městech, o hospodářském potenciálu, o lidech, výjimečných přírodních hodnotách a architektuře, informace o historii. Byly propagovány dvě nejvýznamnější turistické zajímavosti: Soví hory a Geopark Český ráj.

V rámci projektu vznikly i drobné tiskoviny, jako jsou brožury a informační příručky. Všechny tyto tiskoviny a propagační předměty mají za cíl propagovat Pieszyce a jejich okolí jako turisticky zajímavé místo.

Významnou částí tohoto projektu bylo vzájemné přiblížení kultury, tradic, jazyka a zvyků. S tímto cílem se v období od září 2011 do června 2012 konal kurz češtiny v Pieszcích a pol-

štiny v Nové Pace. Byly naplánované dvě tematické výstavy. První probíhala od září 2011 do března 2012, druhá od května do června 2012. O kultuře, národní identitě a významu kulturního cestovního ruchu bylo diskutováno 18. 6. 2012 na konferenci uspořádané v Pieszcích. Nová Paka v rámci projektu připravila knížku o partnerech, puzzle, diáře a uspořádala seminář.

Projekt se týkal široké propagace turistických a kulturních zajímavostí Pieszc a Nové Paky. Za účelem větší propagace naplánovaly města přípravu mnoha produktů týkajících se obou měst. Propagační nástroje byly využívány jak při přípravě konference, tak i společného stánku pro veletrhy. Byla naplánována společná účast na veletrzích cestovního ruchu ve Vratislavi a v Brně. Po předchozím prověření bylo zjištěno, že veletrhy cestovního ruchu ve Vratislavi a v Brně patří k nejvíce oceňovaným a renomovaným turistickým akcím v našich zemích, nejsou však na podporovaném území. Příjemcem těchto veletrhů je přes 40 000 (údaje z webové databáze) účastníků, které oslovujeme naší turistickou nabídkou.

Cílem projektu byl nárůst cestovního ruchu v česko-polském příhraničí, zlepšení kvality života obyvatel a ekonomických podmínek, zejména pak posílení kulturní identity a integrace obyvatel Dolního Slezska a Královéhradeckého kraje rozvíjením turistické nabídky. Společně byla zpracována turistická nabídka, která byla propagována prostřednictvím veletrhů, médií, filmu, knižních a letákových tiskovin, konference, výstavy, což mělo za cíl zvýšení návštěvnosti.

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Tento projekt je spolufinancován z prostředků ERDF prostřednictvím Euroregionu Glacensis.

Příhraničí online - Kłodzko – zpřístupňování turistických zajímavostí měst Euroregionu Glacensis

Na základě pozorování z minulých let lze konstatovat, že počet návštěvníků Kłodzka a okolí neustále roste. Zároveň lze sledovat, že zejména při zlomech počasí, které působí lokální záplavy, počet zájemců o návštěvu regionu rapidně klesá. Je tomu tak z důvodu absence ověřených informací o dostupnosti místních turistických zajímavostí, průjezdnosti silnic atd. Abychom tomu předcházeli, městské turistické zajímavosti Kłodzka byly v rámci projektu vybaveny integrovaným IP kamerovým systémem, který je provozován v režimu on-line a mj. umožňuje průběžné sledování povětrnostních podmínek v jejich nejbližším okolí. Obraz z těchto kamer je průběžně zveřejňován na webových stránkách města Kłodzko. Díky aplikovanému řešení se můžeme vyhnout situacím, k nimž docházelo v předchozích letech, kdy v regionu Kłodzka žádná nebezpečí nebyla, a celostátní, respektive zahraniční média hlásila povodně. Systém umožňující on-line sledování turisticky atraktivních míst přispívá ke zlepšení výměny informací a jejich dostupnosti, a také významně zvyšuje

jejich kvalitu. Cílové skupiny, čili občané Kłodzka a Náchoda, obyvatelé polsko-českého příhraničí a návštěvníci Kłodzka, Náchoda a příhraničního území, mají možnost lépe poznat prezentované zajímavosti cestovního ruchu. Přímé zobrazení podmínek po obou stranách hranice na webových stránkách umožňuje rychlejší rozhodování o cestě na prezentovaná místa, a tím přispívá ke zvýšení a z kvalitnění cestovního ruchu.

Vybrané aktivity v rámci projektu:

1. nákup systému pro zpřístupnění videoobrazu turistických zajímavostí Kłodzka, a to:
 - 8 IP kamer s vysílačem a přijímačem
 - 2 záznamových zařízení
 - serveru medií
2. integrace systému se stávajícími internetovými servery měst Náchod a Kłodzko prostřednictvím veřejně dostupné dedikované webové stránky

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Tento projekt je spolufinancován z prostředků ERDF prostřednictvím Euroregionu Glacensis.

Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky

konané ve dnech 25. 10. – 26. 10. 2013

Předčasné volby do Poslanecké sněmovny vyhrála **ĚSSD** se ziskem 20,45 procent hlasů. Hned za ní se umístilo **ANO 2011** s 18,65 procenty hlasů. Třetí pozici obsadila **KSĚM** s téměř 15 procenty hlasů. Strany bývalé vládní koalice výrazně ztratily – pro **TOP 09** hlasovalo necelých 12 procent voličů, pro **ODS** 7,72 procent. Do Poslanecké sněmovny se dále dostalo hnutí **Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury** se 6,88 procenty a návrat do sněmovních lavic slaví **KDU-ĚSL**, která získala 6,78 procent.

Volby do Poslanecké sněmovny PČR se konaly 25. a 26. října 2013. Voliči šli k urnám o několik měsíců dříve. Důvodem konání předčasných voleb bylo rozpuštění dolní komory, pro které se při srpnovém hlasování vyslovilo 140 poslanců. Prezident republiky Miloš Zeman rozpustil Sněmovnu 28. srpna 2013.

Jmenný seznam zvolených poslanců za èlenské kraje Euroregionu Glacensis

Královéhradecký kraj:

ĚSSD, Birke Jan
ODS, Adamec Ivan, Mgr.
KDU-ĚSL, Bělobrádek Pavel, MVDr., Ph.D., MPA
ANO 2011, Berdychová Martina, Mgr.
ĚSSD, Böhnisch Robin, PhDr.
TOP 09, Heger Leoš, doc. MUDr., CSc.
KSĚM, Marková Soňa, Mgr.
KSĚM, Ondráček Zdeněk, JUDr., PhDr., Ph.D.
ANO 2011, Pilný Ivan, Ing.
ANO 2011, Plzák Pavel, MUDr.
Úsvit, Štětina Jiří, MUDr.

Birke Jan, **ĚSSD**

Pardubický kraj:

Úsvit
Andrle Sylor Augustin Karel,
PaedDr., Mgr.
ĚSSD
Havíř Pavel, MUDr.
ĚSSD
Chvojka Jan, JUDr.
KDU-ĚSL
Junek Jiří, Mgr.
ODS
Karamazov Simeon, prof., Ing., Dr.
ANO 2011
Kasal David, MUDr.
ANO 2011
Kolovratník Martin, Ing.
KSĚM
Matušovská Květa, Ing.
TOP 09
Skalický Jiří, prim., PharmDr., Ph.D.
KSĚM
Snopek Václav, Mgr., CSc.

Olomoucký kraj:

ANO 2011
Brázdil Milan, MUDr.
KSĚM
Černý Alexander, RSDr.
ANO 2011
Faltýnek Jaroslav, Ing.
Úsvit
Fiala Radim, Ing.
ĚSSD
Holík Pavel, MUDr.
TOP 09
Chalánková Jitka, MUDr.
KDU-ĚSL
Jurečka Marian, Ing.
KSĚM
Nekl Josef, RSDr.
ODS
Novotný Martin
ANO 2011
Okleštěk Ladislav
ĚSSD
Váňa Roman, Ing.
ĚSSD
Zemánek Jiří, Mgr.

Adamec Ivan, Mgr., **ODS**

Sdružení Euroregion Glacensis se připojuje s gratulací právě zvoleným poslancům, a to především starostům členských měst sdružení: Městu Trutnov, kde starosta města **Ivan Adamec** se z nevolitelné deváté pozice na kandidátce jako jediný občanský demokrat v hradeckém kraji dostal do poslanecké sněmovny, a dále připojujeme gratulaci starostovi Města Náchod **Janu Birkemu**. Hodně štěstí a úspěchu na politickém bojišti.

Èlenská základna se rozšiřuje - představujeme nové èeleny

Obec Chvaleč

Obec Chvaleč, vzdálená od bývalého okresního města Trutnova 12 km, vznikla podle prvních písemných záznamů v roce 1329. Vlastníci a držitelé se v průběhu let střídali. Posledním byl v letech 1828 - 1945 rod Nádherných z Adršpachu. V roce 1964 byla Chvaleč sloučena se sousedními Petřikovcemi. V současné době má obec 625 obyvatel a celkovou rozlohu 1 722 ha.

Chvaleč se rozkládá na severním okraji Jestřebích hor v těsné blízkosti česko-polských hranic. S Petřikovcemi tvoří zastavěné území v délce 5 km v údolí Petřikovického a Chvalečského potoka při silnici Trutnov - Radvanice. S Trutnovem jsou Chvaleč a Petřkovice spojeny také železniční tratí, která pokračuje přes Radvanice do Adršpachu a Teplic nad Metují. Chvaleč a Petřkovice měly vždy charakter zemědělské obce, kde zemědělství doplňovalo ještě zpracování lnu a dolování uhlí. Chráněnou kulturní památkou na území obce je kostel sv. Jakuba Většího z roku 1706, socha sv. Jana Nepomuckého a lidová roubená chalupa čp. 64 ve Chvalči. Mezi další památky patří kaple Svaté Rodiny v Petřikovcích a zrekonstruovaná studánka s léčivým pramenem pod skalami u státní hranice s Polskem.

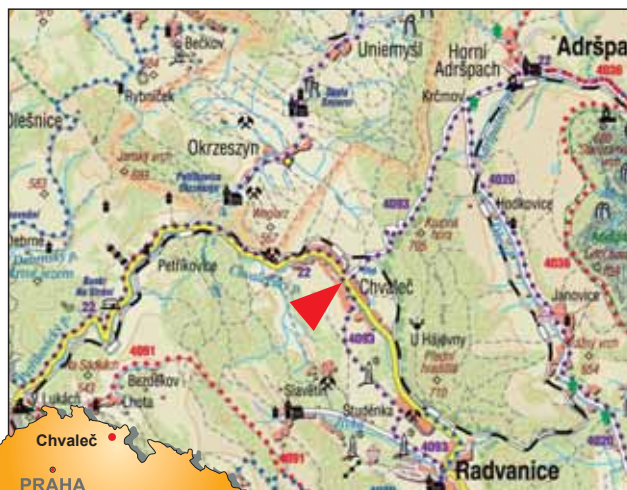
Nad studánkou se vypíná Janský vrch (697 m n. m.), přes který přechází česko-polská hranice a zároveň naučná stezka. Pozoruhodný útes zde tvoří tzv. Krausovu vyhlídku. Petřikovcemi probíhá linie historického opevnění z let 1937-1938, kde je několik těchto objektů postupně renovováno jako skanzeny. Smutné události z těchto let připomíná památník padlého dozorce finanční stráže Františka Opočenského. Za zmínku stojí i v současné době renovovaná křížová cesta ve Chvalči v lese pod Serpentyňami u silnice směrem na Adršpach. Mezi nejnavštěvovanější místa v obci patří koupaliště a sportovní areály ve Chvalči i v Petřikovcích, v zimním období je hojně využíván místní skiareál Petřkovice. Obec disponuje i místní knihovnou, tělocvičnou a víceúčelovým hřištěm ve Chvalči. Turisté a cyklisté sezónně využívají hraniční přechod do Polska v Petřikovcích, pro běžkaře je po celé obci několik výchozích míst na značené trasy. Mezi zrealizované projekty, na které byly v minulosti obci čerpány dotační tituly, patří výstavba naučné stezky v Petřikovcích, včetně rekonstrukce Krausovy vyhlídky

a výstavby srubových altánů u této vyhlídky a studánky, dále rekonstrukce sochy sv. Jana Nepomuckého ve Chvalči, výměna povrchu na víceúčelovém hřišti ve Chvalči a rekonstrukce vodovodu ve Chvalči. Mezi připravované projekty, na které se obec Chvaleč bude snažit získat dotační podporu, patří rekonstrukce a zateplení tělocvičny a výstavba dětského herního hřiště ve Chvalči, výměna mantinelů na obecním kluzišti, rekonstrukce obecního domu v Petřikovcích u koupaliště a zlepšení prostředí u hraničního přechodu Petřkovice/Okrzeszyn. Dále je plánována postupná oprava drobných sakrálních památek na území obce a další drobnější investice do obecního majetku.

V obci pracuje několik spolků - sbor dobrovolných hasičů, Myslivecké sdružení Ráč, fotbalový klub a Kolektiv pořadatelů sportovních a kulturních akcí Petřkovice. Tyto spolky a další jednotliví aktivisté z řad občanů se ve spolupráci s obecním úřadem starají o kulturní program a vyžití v obci. Seznam kulturních akcí na celý rok je vždy již koncem ledna umístěn na obecních stránkách www.chvalec.cz.

Obec Chvaleč je členem sdružení Euroregion Glacensis a Svazku obcí Jestřebích hor, které zastřešuje 12 obcí z regionu.

Lidové tradice a zvyky

Svatováclavské slavnosti

Svatováclavské slavnosti patří mezi oblíbené podzimní slavnosti konající se na mnoha místech České republiky. Odehrávají se tradičně kolem 28. září, kdy je v České republice vyhlášen státní svátek k uctění výročí smrti českého knížete svatého Václava.

O životě svatého Václava se nedochovaly téměř žádné spolehlivé doklady. Není jisté ani jeho datum narození, ale ani datum úmrtí.

Kníže Václav byl synem knížete Vratislava I. a jeho manželky kněžny Drahomíry. Jeho prarodiči byli přemyslovský kníže Bořivoj I. a jeho žena svatá Ludmila. V roce 921 zemřel Vratislav I. a jeho nástupcem na českém trůně se stal syn Václav. Protože mu tehdy bylo teprve 14 let, vládla za něj krátkou dobu matka Drahomíra. Patrně už v roce 922 se však ujal moci sám Václav. Doba Václavovy vlády byla již od počátku charakteristická jeho podporou křesťanské církve a dalším upevňováním moci Přemyslovců v českých zemích. To se nelíbilo jeho bratru Boleslavovi. Rozpoutal se bratrský konflikt, který vyvrcholil pozváním Václava na svěcení kostela do Boleslavi, kde byl tento český kníže ráno 28. září 935 (starší literatura uvádí rok 929) zavražděn. Po bratrově smrti se Boleslav chopil moci a vyvraždil i Václavovy politické stoupence. Ale již po třech letech se ze svého činu kál, a v roce 938 nechal jeho ostatky převézt a pohřbit do apsidy rotundy sv. Víta na Pražském hradě – dnešní kaple sv. Václava.

Uvádí se, že kníže Václav byl na svou dobu velmi vzdělaný a přes svůj věk vynikal nejen jako politik a státník, ale proslul též svou zbožností. Od začátku 14. století je mu zasvěcen oltář v bazilice sv. Petra ve Vatikánu.

Svatý Václav je však nejenom patronem české země, ale také pivovarníků a vinařů, proto jsou slavnosti zážitkem jak kulturním a duchovním, tak i gastronomickým. Svatováclavské slavnosti kladou důraz především na tradice. Probíhají obvykle po několik dnů a nabízí návštěvníkům širokou škálu kulturního a společenského vyžití – od divadelních a tanečních vystoupení přes jarmarky, ukázky nejružnějších řemesel, krojované průvody městem nebo koncerty. K poslechu hraje vážná hudba, dechová či cimbálová muzika s lidovými písněmi a folklorními soubory. Na mnoha místech připravují restaurace pro své hosty také speciální svatováclavské menu.

Dušičky

Začátek listopadu je ve znamení Dušiček, svátku Všech svatých, v kalendáři označené jako Památka zesnulých. Svátky zesnulých se konají 1. a 2. listopadu od roku 998. Právě v těchto dnech vzpomínáme na ty, kteří s námi již nejsou, s kterými jsme prožili část života a měli jsme je rádi. Tento den, lidově označovaný jako Dušičky, oznamuje i zvýšený ruch na hřbitovech, kam lidé chodí zapalovat svíčky k hrobům svých blízkých a vzpomínají na ně. Na hřbitovech se tak zastaví i ti, kteří mají k bohu daleko.

Dušičky, stejně jako Halloween slavený v anglicky mluvících zemích, mají původ pravděpodobně v prastaré tradici Keltů, kteří se takto loučili s létem. Podle legendy lidé v dávných dobách věřili, že v noci z 31. října na 1. listopad se domů vracejí duše zemřelých a vyhledávají pomoc příbuzných, aby jim pomohli překročit onu hranici do země mrtvých, kde vládl bůh mrtvých Anwynn. Aby duchové viděli na cestu, lidé jim svítili svítilnami z vydlabaných řep. Převlékali se do starých hadrů a malovali si obličej, aby byli ochráněni před zlými duchy. Dnes se místo řepy používají dýně, protože jich prý roste víc.

Kult zemřelých hrál odjakživa v lidském společenství významnou roli, nejenom vlastní obřad pohřbu, ale i místo uložení. Víra, že duše nezaniká zároveň s tělem a za určitých okolností se může navracet, se odrazila v nejrozličnějších vírách a v obřadech k uctění ducha zemřelých. Pohanské národy konaly zádušní slavnosti, zvykem bylo obětovat na hrobech pokrmu a nápoje k usmíření zemřelých a temných čarovných sil. Také zapalování ohňů sloužilo v neposlední řadě k odehnání nečistých sil. Bylo tomu tak u Keltů a podobně i u Slovanů. Dnes namísto pálení ohňů zapalujeme svíčky na hrobech nebo místech uložení svých blízkých.

Svatý Martin - 11. listopadu

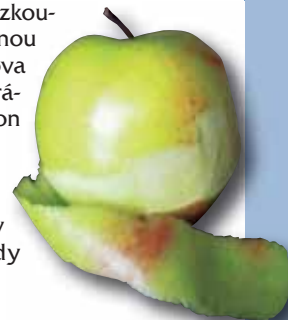
„Svatý Martin přijíždí na bílém koni“. Znamenalo to první sníh, ale i posvícenskou husu. Sv. Martin však podle legend vykonal také mnoho dobrého. Proto je znám nejen jako symbol posvícení, ale pro křesťanskou kulturu znamená jednu z největších postav mezi svatými. Známe ho z vyobrazení, jak dává žebrákovi polovinu svého pláště, což má symbolizovat jeho dobrotu. My si ji dnes připomínáme v podobě svatomartinské husy, nebo dokonce i svatomartinského vína.

30. listopad - den svatého Ondřeje

Svatý Ondřej je uváděn jako patron Rumunska, Skotska a Ruska, na jejichž území údajně působil. Je rovněž patronem rybářů a obchodníků s rybami, řezníků, sedláků, provazníků, nosičů vody, horníků a nevěst. Bývá vzýván na pomoc proti dně, křečím, bolestem v krku a růži (Ondřejova nemoc).

30. listopadu slaví svátek svého patrona lidé po celém Skotsku. V ulicích jsou k vidění místní (i turisté) ve skotských kiltech, hraje se na dudy a popíjí se tradiční skotská whisky. S tímto dnem je spojeno také množství nejrozličnějších zvyků a tradic. Den sv. Ondřeje byl dnem věštebným a čarodějným. Příkladem je věštění jména nastávajícího manžela svobodnými dívkami pomocí tvaru slupky od jablka nebo lití olova do studené vody. Mladé dívky zkoumaly, zdali se vdají a zda milého dostanou za ženicha. Výsledný tvar odlitého olova má určit profesi budoucího manžela, právě proto že Ondřej je uváděn jako patron nevěst. Na všech obrazech jej poznáme podle toho, že má za sebou nebo u sebe dvě zkřížená dřevěná břevna, tzv. Ondřejský kříž, na kterém byl tento Ježíšův učedník, starší bratr Petra, dle legendy kolem roku 60 ukřižován.

Lidové tradice v Polsku

Likéry

Speciální druh likérů nazývaných v polštině „nalewka“ patří k nejoblíbenějším polským alkoholickým nápojům. Nikde v Evropě se obdobná tradice nerozvinula. V kronikách se o nich píše již několik století. Rozšířily se v 18. a 19. století jako léčivé nápoje. Na dvorech byly uschovávány v lékárnkách pod klíčem „lékárnické dámy“. V různém složení léčily různé potíže. K prvním těmto polským zvláštním likérům patřily **ROSOLISY**, jejich název pocházel od bahenní masožravé rostliny – rosnatky okrouhlolisté, která láká hmyz velkým množstvím lepkavého sirupu. Z něho se vyráběly první přírodně slazené alkoholické nápoje.

V odborné literatuře je „nalewka“ definována jako *spojení ovoce, bylinek, a dokonce zeleniny s alkoholem. Jejich příprava naskytá možnost experimentovat v oblasti spojování ingrediencí. Umožňuje vytvářet pro vlastní užitek silné i slabé alkoholické nápoje.*

V různých regionech Polska byly s těmito nápoji spojené různé zvyky. Na východních okrajích Polska byla velmi oceňována „**ŻENICHA KRESOWA**“, čili starosvatka, která se vyráběla v okamžiku, kdy se v rodinách z mladých děvčat stávaly dívky na vdávání. Nápoj se vyráběl z plodů šípkové růže, medu, cukru, listů máty, heřmánku a alkoholu. Receptura byla předávána z generace na generaci.

„Nalewky“ se vyráběly po celý rok, podle kalendáře. Na jaře z prvních ratolestí a květů, pak z postupně dozrávajícího ovoce až do prvních mrazíků, kdy se sklízí brusinky nebo trnky. V zimě jsou k dispozici kořeny a oddenky a citrusové ovoce nebo zázvor.

Rosnatka okrouhlolistá

Tradiční pokrmy v Ěechách

Hovězí kližka s čočkou a rajčaty

K přípravě potřebujeme (4 porce): 600 g hovězího kolena, 100 g čočky, 20 g česneku, 100 g cibule, 200 g kořenové zeleniny, půl lžičky pálivé papriky a rozmarýnu, půl litru masového vývaru, 200 g drcených sterilovaných rajčat, čtvrt litru červeného vína, 1 lžice cukru, hrst sekané petrželky, sůl podle potřeby.

Čočku opereme a dáme pozvolna vařit do vroucí osolené vody tak na 20 minut. Hovězí koleno si necháme u řezníka nasekat na plátky, kraje nařízneme a vetřeme sůl. Plátky opečeme na oleji a vyjmeme. Ve výpeku orestujeme polovinu česneku nasekaného na drobné kousky, cibuli a kořenovou zeleninu. Přidáme pálivou papriku a rozemnutý rozmarýn (můžeme přidat i čerstvý). Podlijeme vývarem, vložíme maso a dusíme. Podléváme červeným vínem. Tak 20 minut před koncem dušení masa přidáme drcená nebo nasekaná sterilovaná rajčata a dodusíme. Maso vyjmeme a čočku se zeleninou ochutíme solí, cukrem. Přidáme nasekanou čerstvou petrželku a nasekanou druhou část česneku. Vložíme zpět maso a podáváme nejlépe s bílým chlebem.

Tradiční pokrmy v Polsku

ŠAFRÁNOVÝ ROSOLIS:

20 g šafránu,
2 vanilkové lusky,
60 ml citronové šťávy,
nastrouhaná kůra ze dvou citrónů,
1 litr lihu,
0,4 kg cukru nebo medu,
0,2 l vody

Šafrán, vanilkový lusk, citronovou šťávu a nastrouhanou citronovou kůru luhot v lihu po dobu 14 dnů. Čas od času nádobou potřepat. Následně procedit přes bílý filtrační papír, nalít do horkého sirupu z cukru (nebo medu) a vody, zamíchat a prolisovat přes husté plátno nebo vat. Rosolis má kanárkovou barvu a exotické, kořenité aroma a chuť.

POKLAD HRNĚJŮ

– KÁVOVÝ LIKÉR Z ČERNÉHO JEŘÁBU:

2 kg černého jeřábu (aronie),
75 dkg cukru,
0,5 l vody,
1 vanilkový cukr,
300 ml lihu,
2 lžice mleté kávy

Kávu spařit v jedné sklenici vody, pak scedit. Černý jeřáb přivést do varu ve vodě, scedit a přidat cukr. Po vychladnutí přidat kávu a líh. Přelit do láhvi.

DOBROU CHUŤ